

عنوان مقاله:

هابرماس و دیگری عقلانیت غربی: منطق دوگانه مشمول گردانیدن و از شمول خارج ساختن

محل انتشار:

دوفصلنامه فلسفه، دوره 47، شماره 2 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسنده:

حسین مصباحیان - استادیار گروه فلسفه دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

این مقاله نشان داده است که ادعای هابرماس در مورد همه شمولی مدرنیته، بر پایه تصور و یا برداشتی از مدرنیته قرار گرفته است که با عقلانیت غربی پیوند یافته است: «ما بی شک، ادعای همه شمولی را با درک غربی خودمان از جهان پیوند می زنیم» (Habermas, ۱۹۸۴). مقاله بحث کرده است که برداشت مذکور، وقتی در متن جهانی سرشار از تنوعات فرهنگی قرار داده شود، بسیار پرسش برانگیز خواهد بود. در جهت برجسته ساختن تناقضات ادعای هابرماس، قسمت اول این مقاله بحثی عرضه کرده است در باب منطق دوگانه عقل در زیست جهان تا نشان دهد عقلی که بنیاد مدرنیته قرار گرفته است، به اقتضای ذات خود نمی تواند دیگری خود را در حد و اندازه خود به رسمیت بشناسد. این عقل از یک سو ناچار است برای تحقق وعده همه شمولی خود، دیگری غیر غربی را به حساب آورد و از سویی دیگر به دلیل نقش محوری و بنیادینی که برای خود قائل است، او را از شمول خارج کند. این منطق که از آن به عنوان «مشمول گردانیدن» و «از شمول خارج ساختن» همزمان نام برده شده است، نه تنها اعتراضاتی فلسفی و تاریخی را در دنیای فکری غیر غربی برانگیخته است، بلکه در فلسفه و تاریخ معاصر غربی نیز مورد نقد جدی قرار گرفته است. در برابر ادعای همه شمولی هابرماس بر پایه عقلانیت غربی، مقاله در قسمت دوم خود با گشودن بحثی پیرامون تنوع روشنگری ها بحث کرده است که «دیگری غیر غربی» ضرورت دارد خود را از حاشیه به متن بکشاند و درجهت به رسمیت شناخته شدن خویش، پروژه تجدید سنت خویش را با رویکردی نوین از سر گیرد و در فرایند همه شمولی راستین که حاصل مشارکت همه فرهنگ ها است، نقشی ایفا کند

کلمات کلیدی:

عقلانیت غربی، دیگری، یورگن هابرماس، همه شمولی، مشمول گردانیدن، از شمول خارج ساختن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1213711>

